

bylo rozhodnuto, pak, zdali odsouzený dopustil se přestupku toho jako původce, pachatel, spoluvinník neb účastník a konečně zdaž a jakým obnosem odsuzuje se obviněný k náhradě útrat, vyšetřováním vzešlých (§ 826 tr. z. důch.). Osobní neb věcné ručení za útraty, vzešlé vězněním odsouzeného, při trestech důchodkových se nepřipouští (§ 2 nař. ze dne 14. července 1890 č. 150 ř. z.).

VI. Osvobození obviněného.

Shledá-li úřad buďsi hned z počátku nebo během dalšího vyšetřování, že proti obviněnému není žádného důvodného podezření, jest naléztí, že obviněný přestupkem, jemu za vinu kladeným, vinen není; zanikl-li trest, jest naléztí, že obviněný pro přestupek, jemu za vinu kladený, trestán býti nemůže. Nevyplyvá-li z vyšetřování sice žádný právní důkaz, že by byl obviněný dopustil se přestupku, o který běží, stává-li však přece proti němu důvodné podezření, budiž prohlášeno, že vyšetřování pro nedostatek právních důkazů se zrušuje (§§ 809, 810 tr. z. důch.).

VII. Oznámení a vydání obviněného trestnímu soudu.

Vycházejí-li z vyšetřování na jevo okolnosti, pro něž by se mohlo zavést řízení dle všeob. tr. zákona, jest ihned oznámiti věc trestnímu soudu a připojiti dotaz, má-li obviněný tomuto soudu býti dodán. Jde-li o zločin a prohlásí-li soud, že dodání obviněného jest nutné, budiž obviněný ihned soudu tomu vydán. Ve všech ostatních případech (při přečinech neb přestupcích) jest obviněného vydati příslušnému úřadu trestnímu teprve, když skončeno bylo vyšetřování o přestupku důchodkovém (§ 649, 650).

Obžaloba v řízení trestním.

I. Pojem a druhy.

Trestní řád rakouský spočívá na zásadě obžalovací, dle které soudní stíhání nastupuje toliko k návrhu žalobcově (§ 2 odst. 1 tr. ř.). Tento návrh, kterým se určitá osoba ze spáchání určitého činu trestního obviňuje a za její potrestání se žádá, nazývá se obžalobou v širším smyslu a v tomto smyslu patří sem též návrh na zavedení přípravného vyšetřování. V užším smyslu značí pak obžaloba návrh obsažený ve spise obžalovacím nebo návrh podaný během hlavního přelíčení (§ 263, 321 tr. ř.) na použití zákona proti určité osobě pro určitý čin trestní. Obžaloba jest buď veřejná, buď soukromá, dle toho, stíhá-li se čin trestní z povinnosti úřední nebo k žádosti účastníkově. Veřejná obžaloba jest pravidlem; toliko výjimkou má soukromá místo při těchto přečinech a přestupcích:

a) při přečinech proti literárnímu a uměleckému majetku (§ 467 tr. z.), při přečinech proti bezpečnosti cti dle § 493 tr. z., leč že by tento přečin proti některé sněmovně říšské rady, nebo proti zemskému sněmu nebo proti veřejnému úřadu směřoval (čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z. z r. 1863), při přečinu proti čl. IV. bankovní akty (zákon ze dne 21. května 1887 č. 51 ř. z.) a konečně při přečinech zasahání v právo známky (§ 26. zákona ze dne 6. ledna 1890 č. 19 ř. z.);

b) při přestupcích krádeže a zpronevření mezi manžely, rodiči a dětmi, pokud žijí ve společné domácnosti (§ 463 tr. z.); při přestupcích v § 487 až 492; pak v 496 a 497 tr. z. uvedených proti bezpečnosti cti vyjma případ pod a) uvedený; při přestupku cizoložství (§ 502, 503 tr. z.), svedení nezletilého příbuzného jiným soudruhým v domácnosti žijícím a smilstva páchaného sloužící osobou ženskou s neplnoletým v domácnosti

žijícím synem nebo příbuzným (§§ 504, 505 tr. z.); při přestupku zastaralého opilství, pokud by se nedověděla o ní vrchnost (§ 524 tr. z.); při přestupku naznačeném v § 525 tr. z. proti veřejné mravopochestnosti, konečně při přestupku porušeného tajemství listovního (§ 1 zákona ze dne 6. dubna 1870 č. 42 ř. z.).

II. Legitimace k obžalobě.

1. Veřejnou obžalobu vznáší státní zástupce na místě tohoto může však vznesena býti za jistých podmínek (§ 48 tr. ř.) též soukromým účastníkem. Při některých trestních jednáních potřebuje státní zástupce ku podání obžaloby svolení určitých osob a sice při přestupku § 300 tr. z. spáchaném na c. a k. armádě neb jejím samostatném oddílu souhlasu ministra války, ohledně zemské obrany ministra zemské obrany; při přečinech a přestupcích uvedených v §§ 487—491, pak v § 496 tr. z. spáchaných na c. a k. armádě nebo námořnictvu nebo samostatném oddílu obou třeba jest souhlasu ministerstva války resp. námořnictva; při přečinech proti bezpečnosti cti dle § 493 tr. z. spáchaných na veřejném úředníku nebo sluhovi, na vojínu nebo správci duchovním vzhledem k jich povolání jest třeba svolení uraženého, nemůže-li vyslechnut býti, svolení jeho představeného nebo nejbližšího vyššího úřadu (čl. IV. a V. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z. z r. 1863). Konečně ku stíhání pro přestupky smilné živnosti dle § 5 č. 1 a 2 zákona ze dne 24. května 1885 č. 89 ř. z. jest třeba žádosti úřadu bezpečnostního.

2. Soukromou obžalobu (viz čl. Obžaloba soukromá) podává účastník; kdo v určitém případě účastníkem jest, stanoví trestní zákon při jednotlivých trestních jednáních sem patřících, jednak tím, že zvláště ty osoby stanoví, jimž právo obžaloby přísluší, jednak že toto právo všeobecně straně poškozené vyhrazuje.

III. Předmět obžaloby a význam její.

Obžaloba tvoří v jednotlivém případě základ řízení trestního, předmětem jeho jest jen ten čin, pro který obžaloba vznesena nebo na který během hlavního přelíčení rozšířena byla. Označení tohoto činu tvoří nejdůležitější část obžalovacího spisu (t. zv. formule obžalovací); musí v něm býti označena trestní činnost, která se obviněnému za vinu klade, dle všech zákonných, použití určité míry trestové podmiňujících známek, dále musí zvláštní okolnosti co do místa, času, předmětu a p. potud býti uvedeny, pokud toho jest třeba ku zřejmému označení činu (§ 207 tr. ř.). Překročil-li soud v tomto skutkovém směru obžalobu (§ 281 č. 8., 468 č. 3 a 344 č. 7 tr. ř.) neb nevyřídil-li rozsudek obžalobu úplně, jest řízení zmatečným (§ 281 č. 7 a 344 č. 6 tr. ř.).

IV. Rozšíření obžaloby.

Předmětem rozsudku v hlavním přelíčení jest čin, který tvoří předmět obžaloby a to se všemi okolnostmi buď již v ní obsaženými nebo teprve při hlavním přelíčení na jevo vyšlými. Zákon dovoluje však v jednom případě za jistých podmínek rozšíření obžaloby a tudíž rozšíření rozsudku na skutek, jenž v původní obžalobě obsažen nebyl. Jestliže totiž obžalovaný by byl při hlavním přelíčení obviněn ještě z jiného skutku, spáchaného buď před nebo za trvání hlavního přelíčení, může žalobce svou obžalobu a to teprve ve svém konečném návrhu (nál. kas. dv. ze dne 20. února 1880, č. sb. 229 a j.) rozšířiti i na skutek nově se vyskytnuvší, a soud může, ač je-li k rozhodnutí o tomto činu věcně příslušný a není-li třeba

pečlivější přípravy jmenovitě v zájmu obrany obžalovaného projednávání i na tento nově na jevo vyšlý čin vztáhnouti, při soudech porotních otázky ve příčině jeho klásti a rozsudek o něm vynésti. Souhlasu obžalovaného k tomuto rozšíření jest třeba jen tehdy, jestliže by v případě odsouzení pro tento čin potrestán byl dle zásady přísnější, než v případě odsouzení pro trestný čin v obžalobě uvedený. Nesvolí-li v tomto případě obžalovaný nebo nemůže-li soud pro věcnou nepřislusnost nebo pro nutnost dalších příprav ihned rozsudek vynésti, může soud podle okolností buď hlavní přelíčení zastaviti a vyhraditi rozhodnutí o všech žalovanému za vinu kladených trestních činech anebo omeziti rozsudek na předmět obžaloby a žalobci vyhraditi samostatné stíhání pro čin přistoupivší, ač-li tento za to žádá, jinak takové stíhání již místa nemá. V obou případech, ať jde o delikt officialní či soukromý (plen. roz. kas. dv. ze dne 2. listopadu 1883 č. sb. 583), musí žalobce své návrhy ohledně zavedení zákonného řízení podati do 3 dnů (kterážto lhůta však pro státního zástupce není lhůtou propadnou) (§§ 263, 321, 458 tr. ř.).

V. Zánik obžaloby.

Obžaloba zaniká

- a) smrtí obviněného,
- b) pravoplatným jejím vyřízením (zásada: non bis in idem),
- c) ustoupením žalobcovým, které se může státi v každém stadiu řízení až do vydání rozsudku, resp. při líčení před porotou až do přečtení otázek porotcům (§ 259 č. 2, 324 tr. ř.). Veřejná obžaloba zaniká konečně, nařídí-li císař, aby se pro jistý čin trestný řízení trestní nezavádělo, nebo, aby se zahájené již řízení zastavilo (§ 2 odst. 4 tr. ř.).

VI. Spis obžalovací.

V řádném řízení trestním před soudními dvory (soudní dvůr I. stolice a soud porotní) musí hlavnímu přelíčení předcházeti zvláštní stadium vydání v obžalovanost. To se stane, vyjímaje 2 případy tím, že žalobce podá spis obžalovací. Obžalovací spis jest písemné prohlášení žalobcovo, že obviňuje určitou osobu z určitého činu trestního a proto nařízení hlavního líčení navrhuje. Obžalovací spis tvoří základ hlavního přelíčení a rozsudku, poněvadž z pravidla při provedení zásady obžalovací toliko čin obviněnému za vinu kladený, může býti předmětem hlavního přelíčení a rozsudku. Musí tudíž spis obžalovací mimo jméno obviněného a okolností sloužících k jeho důkladnému označení obsahovati:

- a) udání trestních činů (t. zv. skutkový základ obžaloby), ať jsou to zločiny, přečiny nebo přestupky, neboť také, když by přestupky pro jich souvislost se zločiny nebo přečiny tvořily předmět hlavního přelíčení před soudními dvory, vydání v obžalovanost stejným způsobem jako při zločinech a přečinech místa má (roz. ze dne 26. března 1884 sb. č. 625). Trestní čin obviněnému za vinu kladený musí se dle všech jeho zákonných, použití určité sazby zákonné podmiňujících znaků označiti a zvláštní skutkové okolnosti, času, místa, předmětu a t. d. potud připojiti, pokud to ku jasnému označení skutku nutné jest (obžalovací formule), ježto tentýž čin téhož obžalovaného toliko jednou předmětem obžaloby býti může (non bis in idem). Další rozvádění skutku zvláště udání způsobu, jakým čin byl proveden, není třeba, avšak neškodí zvláště při deliktech porotě přikázaných (výn. min. sprav. ze dne 9. února 1880 č. 1693 a roz. ze dne 24. května 1880 č. sb. 252);

b) zákonné pojmenování trestního činu, ku kterému obžaloba směřuje, jakož i udání onoho místa trestního zákona, jehož použití se navrhuje, jakož i udaje věcnou příslušnost odůvodňující (t. zv. právní základ obžaloby);

c) udání soudu, u kterého se má hlavní přelíčení konati.

Spisu obžalovacímu má se připojiti krátké ale úplné odůvodnění, v kterém sběh událostí souvisle vylíčiti jest. Mimo to má se připojiti ku spisu obžalovacímu nebo v něm uvéstí seznam prostředků průvodních, které jest dle návrhu žalobce provésti. Ve spise obžalovacím může také dán býti návrh na zatknutí obviněného. Spis obžalovací musí se tolikráte vyhotoviti, aby mohl býti dodán každému obviněnému a jeden exemplář ponechán u soudu (§ 207 tr. ř.). Spis obžalovací podává, bylo-li provedeno přípravné vyhledávání, státní zástupce během 8 dnů od sdělení spisů přípravného vyšetřování počítaje, kterážto lhůta není však lhůtou propadnou, soukromý nebo podpůrný žalobce však během 14 dnů od vyrozumění o skončeném přípravném vyšetřování, jinak by ztratil své právo žalobní (§ 112 tr. ř.) a sice soudci, který přípravné vyšetřování řídil, nebylo-li však řízení toto zahájeno, předsedovi radní komory. Spis obžalovací musí se obviněnému a je-li ve vazbě, na jeho žádost jeho obhajci doručiti, který proti němu odpor (viz čl. Odpor) podati může.

Usnesení soudního dvoru II. stolice nahrazuje ve 2 případech spis obžalovací a sice

a) ustoupil-li státní zástupce od dalšího stíhání určitého činu trestného dříve, než by obviněný pro tentýž čin trestný vydán byl v obžalovanost, soukromý účastník však prohlásil, že na trestním stíhání trvá a soudní dvůr II. stolice nevysloví, že není žádné příčiny k trestnímu stíhání (§ 48 č. 2 tr. ř.);

b) podal-li žalobce stížnost proti usnesení radní komory na zastavení předběžného vyšetřování znějícímu a soudní dvůr II. stolice stížnost tuto shledal odůvodněnou (§ 114 odst. 4 tr. ř.). V obou případech (a i b) se předpokládá, že obviněný již byl vyslechnut. Usnesení soudního dvoru II. stolice, které v těchto případech spis obžalovací zastupuje, musí se vyhotoviti podobně jako spis obžalovací (§ 218 tr. ř.).

Právo stanné nezná vydání v obžalovanost, tudíž také ne spisu obžalovacího, státní zástupce zahajuje líčení před soudem stanným vylíčením skutků, které se obviněnému za vinu kladou (§ 441 tr. ř.). V řízení o přestupcích před soudy okresními není žádného zvláštního jednání o vydání v obžalovanost, a stačí všeobecný písemný neb ústní návrh žalobce na zákonné potrestání (§ 451 tr. ř.).

Literatura: Prof. Dr. F. Storch, Řízení trestní rakouské II. díl, Praha, 1896.

Obžaloba soukromá.

I. Pojem.

Obžaloba soukromá liší se od obžaloby veřejné tím, že určité činy trestné jen tehdy a jen potud smějí býti trestány, pokud osoba proti-zákonným jednáním poškozená za to žádá. Obžaloba veřejná vznáší se z úřední povinnosti bez dalšího svolení poškozeného, kdežto při obžalobě soukromé je ponecháno soukromému žalobci na vůli, chce-li žalobního práva svého použití čili nic. Obžaloba soukromá vztahuje se též na delikty návrhové; kromě toho přiznává se v moderních trestních řádech obžalobě